

گفت‌وگویی صبا با عوامل برنامه «سیاست خارجی»

جنگ روایت‌ها در سیاست خارجی

آزاده کرمی
گفت‌وگو

این روزها تلویزیون برای خود سهم مهم و جدی‌ای برای جریان سازی و ایجاد موج در جامعه قائل شده‌است. رویکردی که پیش از این نیز در فضای سیاسی کشور مشهود بود اما جنگ غزه و اسرائیل و اهمیت پرداختن به مسئله غزه و مقاومت مردم فلسطین آن را بیش از پیش مهم نشان داد. تلویزیون در راستای تبیین تحولات فلسطین، پوشش رسانه‌ای حماسه طوفان الاقصی و حمله رژیم اشغالگر صهیونیستی به غزه و رساندن ندای مظلومیت مردم ستمدیده، برنامه‌های متنوعی را روی آنتن برد که در روشنگری مخاطبان بی‌تأثیر نبود. باید در نظر داشت که ما اکنون در جنگ روایت‌ها و جهاد تبیین قرار داریم. در حالی که مخاطبان با اخبار و تحلیل‌های بعضاً متفاوت و متناقضی از مسائل و رویدادها روبرو هستند. روایت درست و شفاف از یک رویداد سیاسی می‌تواند آن‌ها را از سردرگمی نجات دهد. رسانه ملی با این دیدگاه تلاش کرده در جنگ روایت‌ها، روایتی درست و واقعی را به مخاطبان ارائه دهد. اغلب برنامه‌های تلویزیون تلاش می‌کنند از سیاست تعبیری عام اتخاذ کنند. اصولاً سیاست را می‌توان به دو بخش عمده تقسیم کرد؛ یکی حوزه‌های کاملاً تخصصی که شاید برای عموم مردم جذابیتی نداشته باشد و دیگری سیاست به معنای گسترده‌تر، که مخاطب با عرصه‌هایی مثل اقتصاد سیاسی، فرهنگ سیاسی، جامعه‌شناسی سیاسی و... مواجه می‌شود. برنامه «سیاست خارجی» که این روزها روی آنتن شبکه سه سیاست تلاش کرده تعریف دوم را نگه دارد تا دستش برای کشف و پردازش سوژه‌های جذاب‌تر باز باشد. این برنامه موضوعات بین‌المللی را به شکل آکادمیک برای دانشجویان روابط بین‌الملل و غیر آکادمیک برای افراد عادی که دوست دارند تحلیلی سریع و به موقع از تحولات دنیا داشته باشند در قالب یک بسته خبری تحلیلی ارائه می‌دهد. «سیاست خارجی» از اسفند ۱۴۰۰ روی آنتن شبکه سه سیاست. در این برنامه سوژه‌ها بر اساس اتفاقات روز دنیا شکل می‌گیرد. ارتباط مستقیم با کارشناسان بین‌الملل و چه تمایز برنامه است. روزهای بخش برنامه ثابت نیست و به طور معمول هفته‌ای یک قسمت برنامه روی آنتن می‌رود. اما تمرکز اصلی و نهایی «سیاست خارجی» بر روی حضور کارشناسان خارجی است و بررسی موضوعات روز از دیدگاه کارشناسان و صاحب‌نظران بین‌المللی شکل می‌گیرد. خبرنگار صبا با عوامل این برنامه به گفت‌وگو نشسته است که در ادامه می‌خوانید.

در نظر سنجی‌ها آیا این برنامه توانسته از نگاه مخاطبان جذاب باشد؟

برای یک برنامه سیاسی - تخصصی طبق آمار که از مرکز تحقیقات صداوسیما به صورت رسمی گرفته‌ایم واقعا عدد خوبی است و در حد سریال مخاطب داشتیم. قاعدتا این بالا و پایین هم می‌شود و زمانی وقایعی مانند طوفان الاقصی و جنگ اوکراین رخ می‌دهد بالاتر است و زمانی که اتفاقی رخ نداده این آمار کمتر می‌شود. با این حال میانگینی که برنامه دارد نشان از رضایت مخاطبان دارد. ما در شبکه سه سیما رقبای گردن کلفتی داریم و برنامه‌های سرگرمی با عدد نسبتاً بالایی مخاطب دارند و ما باید با آن‌ها رقابت کنیم.

محورهای اصلی که این برنامه را از سایر برنامه‌ها متمایز می‌کند چیست؟

مهمترین ویژگی این برنامه ارتباط مستقیم با کارشناسان بین‌الملل است. یعنی طراحی‌ای که صورت گرفته در برنامه به این ترتیب است که حوادث و رویدادهای بین‌المللی از زبان کارشناسان بین‌المللی مطرح می‌شود و روایت ایرانی آن را کارشناسان داخلی و مجریان برنامه برعهده می‌گیرند اما روایتگری که اتفاق می‌افتد از طرف کارشناسان بین‌المللی است و برای مخاطب باورپذیرتر می‌شود.

یعنی بخش مهمی از اعتبار برنامه را از نقد بین‌المللی می‌گیرید؟

وقتی یک شهروند و کارشناس آمریکایی از وسط تظاهرات برای ما ارتباط تصویری می‌گیرد و صحبت می‌کند برای مخاطب باورپذیرتر است. ضمن اینکه ما برنامه‌ریزی خودمان را بر این مبنا قرار دادیم که به صورت مستقیم از میدان روایت کنیم. برای همین در جنگ اوکراین و لبنان حضور داشتیم و به صورت میدانی به مخاطب اطلاعات تحلیلی ارائه دادیم.

چه میزان در انتخاب عوامل برنامه به تخصص آنها در حوزه بین‌الملل دقت نظر داشتید؟

کارشناسان روابط بین‌الملل به مردم و افکار عمومی منتقل شود.

برنامه شامل چه آیتم‌هایی است؟

برنامه «سیاست خارجی» چند بخش دارد محور اول ارائه به‌روزترین اطلاعات توسط مجریان و کارشناسان است که با استفاده از نرم افزارهای تصویری به مخاطبان انتقال داده می‌شود. در حوزه گرافیک و بصری تلاش کردیم تمرکز را به سمتی ببریم که مخاطب را با خود همراه کند. محور بعدی نیز ارتباط کارشناسان بین‌الملل است.

به نظر می‌آید ارتباط با مهمانان و کارشناسان بین‌الملل از ارکان اصلی برنامه است؟

تمرکز اصلی و نهایی «سیاست خارجی» این است که همه میهمانان از کشورهای غیر از ایران باشند. تعداد میهمانان ایرانی در ۱۸۰ قسمتی که داشتیم به تعداد انگشتان یک دست هم نمی‌رسد و تمرکز این بوده که از کارشناسان، چهره‌ها، فعالان سیاسی و بین‌المللی در خارج از کشور استفاده شود.

ساختار برنامه را چگونه ترسیم کردید؟

در کار بین‌الملل ما به شدت اعتقاد به پژوهش داریم بنابراین علاوه بر تحریریه‌ای که خود برنامه دارد یک تحریریه پژوهشی برای تولید بخش‌ها، آیتم‌ها، گزارش‌های خبری، ابزار گرافیک شامل پلی‌بک و گزارش‌های تصویری در برنامه «سیاست خارجی» داریم که شامل رنل موشن و موشن‌های گرافیکی است.

موضوعات برنامه بر چه مبنایی انتخاب می‌شوند؟

در برنامه «سیاست خارجی» علاوه بر هیئت‌اندیشه‌ورز، تحریریه و تیم پژوهشی هم وجود دارد که رویدادها را پالایش می‌کند و بر مبنای آنها موضوع هر هفته را پیشنهاد و به گروه تحریریه «سیاست خارجی» منتقل می‌کند.

در تحریریه فرآیندها و محورها، طراحی و اینکه با چه محوری و چه رویکردی به موضوع بپردازیم مشخص و نهایتاً به مجری و کارشناسان ارائه می‌شود.

مهدی خانعلی زاده:

به شدت اعتقاد به پژوهش داریم

مهدی خانعلی زاده که پیش از این او را با اجرای برنامه «بدون توقف» می‌شناسیم تهیه‌کنندگی برنامه «سیاست خارجی» را برعهده دارد. این پژوهشگر مطالعات امنیت بین‌الملل، مدیر گروه روابط بین‌الملل و ترجمه در مرکز اسناد انقلاب اسلامی و دبیری گروه بین‌الملل در خبرگزاری نسیم رانیز در کارنامه فعالیت‌های خود دارد.

از شکل‌گیری برنامه «سیاست خارجی» بگوئید؟

ایده طراحی و تولید یک برنامه تحلیلی - خبری در حوزه سیاست خارجی سال‌ها در ذهن بود. مشابه این برنامه در چند شبکه تلویزیونی غربی دیده بودم که چگونه افکار عمومی را هدایت و مدیریت می‌کند و از میزان تأثیرگذاری‌اش مطمئن بودم. طرح این برنامه را به چند شبکه ارائه دادم و نهایتاً مدیر شبکه سه سیما آن را استقبال کرد. طراحی و پیش تولید برنامه شروع شد و چون فضای بین‌الملل هم درگیر آغاز التهابات جنگ اوکراین بود تولید این برنامه تسریع و اولین قسمت آن با موضوع جنگ اوکراین اسفند ۱۴۰۰ روی آنتن رفت.

چه ویژگی‌هایی در این برنامه بود که مورد استقبال شبکه سه قرار گرفت؟

این برنامه یک برنامه تحلیلی خبری است، نگاهی که رئیس شبکه داشت این بود که در حال حاضر مخاطب عام نیاز به تحلیل دارد، مخاطبی که برنامه‌های عمومی، ورزشی رسانه ملی را دنبال می‌کند نیاز دارد با تحلیل‌های واقعی در حوزه سیاست خارجی روبرو شود و این بافت فکری در اختیار رسانه‌های معاند قرار نگیرد.

جوانی که فوتبال و سریال می‌بیند در بازه زمانی کوتاهی باید با ریتمی مناسب با سیاست بین‌الملل و تغییرات نظام بین‌الملل آشنا شود و همین باعث شد مدیر شبکه سه سیما حمایت کامل از چنین برنامه‌ای کند تا در دوران گذار نظام بین‌الملل که مورد تأکید مقام معظم رهبری است اطلاعات دقیق صریح، دقیق و خوش ریتم واقعی و از زبان